

Бібліографічний опис:

[Від редакції] (2023) Дмитро Павличко (28.09.1929–29.01.2023) [некролог]. *Народна творчість та етнологія*, 1 (397), 115–117.

[Editorial] (2023) Dmytro Pavlychko (28.09.1929–29.01.2023) [Obituary]. *Folk Art and Ethnology*, 1 (397), 115–117.

ДМИТРО ПАВЛИЧКО

(28.09.1929–29.01.2023)

29 січня – у день пам'яті Героїв Крут – на 94-му році життя помер класик сучасної української літератури, яскравий Поет і почесний Громадянин, співавтор Декларації про державний суверенітет України **Дмитро Васильович Павличко**.

У засвіти відійшов «поет-епоха» – шістдесятник, перекладач, критик, визначний український політик, один з фундаторів Народного руху України, головний редактор українського журналу іноземної літератури «Всесвіт» та народний депутат (з 1990 до 1994 рр. та з 1998 до 1999 рр.), лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (1977), Герой України (2004). Д. Павличко відзначений державними нагородами: орден князя Ярослава Мудрого IV, V ступеня (1999, 2009), орден «За заслуги» III ступеня (1997), орден Свободи (2015).

Народився Дмитро Павличко 28 вересня 1929 року в селі Стопчатів, нині – Косівський район Івано-Франківської області. Початкову освіту здобув у польськомовній школі в Яблунові, згодом продовжив навчання в гімназії в Коломиї та Яблунівській середній школі.

У 1945–1946 роках поета було ув'язнено за сфальшованою справою стосовно звинувачення в належності до УПА.

У 1953 році Д. Павличко закінчив філологічний факультет Львівського університету.

Перший вірш митця «Дві ялинки» (1951) вийшов друком під час навчання у Львівському університеті, проте відлік творчого шляху сягає ще 1940-х років – твори поета стають відображенням тогочасних суспільних подій в Україні.

У 1953 році побачила світ перша поетична збірка автора «Любов та ненависть», пізніше – книги віршів «Моя земля» (1955); «Чорна нитка» (1958); «Правда кличе» (1958) (видання спіткала сумна доля, адже її вісімнадцятитисячний наклад було знищено за вказівкою партійної цензури); «Пальмова віть» (1962). У 1968 році вийшла друком збірка «Гранослов», а невдовзі – «Сонети подільської осені» (1973); «Таємниця твого обличчя» (1974); «Сонети» (1978); «Спіраль» (1984); «Поєми й притчі» (1986); «Покаянні псалми» (1994).

Д. Павличко – автор тексту популярної української пісні «Два кольори», знакової також для самого поета, адже червона й чорна тональність, любов і журба, радість і смуток переплелися як у його поетичній спадщині, так і в особистій біографії. Покладений на музику О. Білашем вірш, без перебільшення, здобув всенародну славу.

Поезією Дмитра Павличка позначився початок українського шістдесятництва – доби, коли молоді, талановиті митці намагалися зберегти власну культурну спадщину та передати її прийдешнім поколінням. Поетичний талант Д. Павличка не залишився непоміченим, з ініціативи М. Бажана його прийняли до Спілки письменників. З ранніх поезій варто відзначити найгучнішу антисталінську сміливу алюзію – вірш «Коли помер кривавий Торквемада...». Д. Павличко, наражаючись на небезпеку ідеологічних звинувачень, сприяв виданню творів Богдана-Ігоря Антонича й готував передмову до нього.

Інтимна лірика, зокрема збірка «Таємниця твого обличчя», посідає важливе місце в поетичному доробку митця. Знані поетичні рядки «найдовша з усіх доріг – дорога твого приходу, найбільша з усіх таємниць – таємниця твого обличчя» стають глибинним, універсальним поетичним образом.

Як неперевершений майстер сонета поет тісно пов'язаний із традиціями київських неокласиків. Серед шедеврів Д. Павличка варто відзначити написаний на смерть Максима Рильського сонетний цикл «Гранослов» (1964).

Д. Павличко очолював відділ поезії редакції журналу «Жовтень» (нині – «Дзвін»), після переїзду до Києва працював у секретаріаті Спілки письменників України. Визначним здобутком культурної політики поета став редагований ним журнал іноземної літератури «Всесвіт». На шпальтах часопису в 1970-х роках, коли було посилено русифікацію, з його легкої руки з'явилися твори Гемінґвея, Камю, романи латиноамериканського магічного реалізму в українських перекладах.

Відомий Д. Павличко і як автор циклу віршів для дітей. Не одне покоління дітей згадає його kota Мартина та золоторогого оленя.

Яскравим перекладачем Д. Павличком укладено антологію перекладних творів «Світовий сонет» (1983). Літературно-критичні праці митця зібрано в книгах «Магістралями слова» (1978), «Над глибинами» (1984), «Біля мужнього слова» (1988).

Відзначився Д. Павличко і як політичний та громадський діяч, зокрема, як один із фундаторів Народного руху України, Демократичної партії України, як перший голова Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка, а в 1990–1994, 1998–1999 роках та з 21 жовтня 2005 року по 25 травня 2006 року – як народний депутат України. Він був однією з ключових фігур в історії проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року, одним з авторів Конституції України, послом у Словаччині та Польщі, захисником Закону про українську мову.

Своєрідним поетичним заповітом, молитвою митця звучать до болю важливі й актуальні на сьогодні поетичні рядки з його збірки «Покаянні псалми»:

Благослови, мій Боже, Україну,
З'єднай водно всі київські церкви,
Завмерлу нашу мову оживи,
Козацьку славу підними із тіну.
Я смерть свою молитвою зустріну,
Вклонюсь Тобі з-під каменя й трави,
Але не дай, щоб служники Москви
Знов обернули край мій на руїну!

Нехай справдяться ці пророчі слова! Світла пам'ять і Царство Небесне! З глибоким сумом висловлюємо співчуття рідним, друзям, колегам Дмитра Васильовича.

Колектив ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України